

EIROPAS MIGRĀCIJAS TĪKLA
Latvijas kontaktpunkta ziņojums

TREŠO VALSTU VALSTSPIEDERĪGO ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS EIROPAS SAVIENĪBĀ:

20 GADI PĒC ĢIMENES
ATKALAPVIENOŠANĀS
DIREKTĪVAS IEVIEŠANAS

Pilsonības un migrācijas
lietu pārvalde

Eiropas migrācijas tīkls

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008. gada 14. maija lēmumu Nr.2008/381/EK tika izveidots Eiropas migrācijas tīkls, kura mērķis ir pildīt Eiropas Kopienas un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot Eiropas Savienības politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par šiem jautājumiem. Tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Kontaktpunkts sagatavo Latvijas ziņojumus EMT izpētes darbiem, kuru tēmas ir noteiktas attiecīgā gada darba programmā. Izpētes darbu tēmas ir saistītas ar trešo valstu valstspiederīgo migrācijas jomu.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,
Rīga, Latvija, LV-1026
Tālrunis: +371 67219492
E-pasts: emn@pmlp.gov.lv
Tīmeklis: www.emn.lv

Darbu izstrādāja:

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts sadarbībā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes ekspertiem.

Projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija atspoguļo vienīgi autoru uzskatus, un Eiropas Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS	4
KOPSAVILKUMS	5
DEFINĪCIJAS.....	8
1. ĢIMENES ATKALAPVIEŅOŠANĀS SITUĀCIJAS PĀRSKATS	12
2. APGĀDNIEKA UN ĢIMENES LOCEKĻU DEFINĪCIJA.....	17
3. PRASĪBAS TIESĪBU UZ ĢIMENES ATKALAPVIEŅOŠANOS IZMANTOŠANAI	20
4. ĢIMENES ATKALAPVIEŅOŠANĀS PIETEIKUMA IESNIEGŠANA UN IZSKATĪŠANA	23
5. TIESĪBAS PĒC ĢIMENES ATKALAPVIEŅOŠANĀS	27
SECINĀJUMI	29
AVOTU SARAKSTS	31

IEVADS

2003. gada 22. septembrī tika pieņemta Padomes Direktīva 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas¹ (turpmāk – Ģimenes atkalapvienošanās direktīva), kas ir būtiska tiesiskā regulējuma sastāvdaļa attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo ģimenes atkalapvienošanu Eiropas Savienībā (turpmāk – ES). Ģimenes atkalapvienošanās direktīva atzīst tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri likumīgi uzturas ES teritorijā, un nosaka šīs tiesības īstenošanas nosacījumus, kā arī šo ģimenes locekļu tiesības. 2023. gads bija nozīmīgs pagrieziena punkts, jo tika atzīmēta šīs direktīvas 20. gadadiena.

Eiropas migrācijas tīklā (turpmāk – EMT) 2024. un 2025. gadā tiek izstrādāts izpētes darbs “Trešo valstu valstspiederīgo ģimenes atkalapvienošanās Eiropas Savienībā: stāvoklis 20 gadus pēc Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas ieviešanas”. Tālāk esošā informācija ir kopsavilkums no EMT Latvijas kontaktpunkta izstrādātā ziņojuma par situāciju Latvijā, kas tiks izmantota EMT sintēzes ziņojuma izstrādē, kas pēc tā pabeigšanas būs pieejams EMT Latvijas kontaktpunkta mājas lapā www.emn.lv.

Turpat jau pašlaik ir iespējams iepazīties ar 2016. gadā izstrādāto EMT izpētes darbu “Trešo valstu valstspiederīgo ģimenes atkalapvienošanās ES un Norvēģijā”² un [2024. gadā veidoto EMT pārskatu “Starptautiskās aizsardzības saņēmēju ģimenes atkalapvienošanās”](#)³. Abi materiāli pieejami angļu valodā.

Ziņojumam nepieciešamā informācija iegūta no Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un PMLP amatpersonu sniegtās informācijas.

1 Padomes 2003. gada 22. septembra Direktīvā 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanu, Oficiālais Vēstnesis L 251, 03/10/2003. – Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2003/86/oj>

2 EMT 2016. gada izpētes darbs “Trešo valstu valstspiederīgo ģimenes atkalapvienošanās ES un Norvēģijā”.

3 EMT 2024. gada pārskats “Ģimenes atkalapvienošanās starptautiskās aizsardzības saņēmējiem”. – Pieejams: <https://www.emn.lv/emt-parskats-gimenu-apvienosana-starptautiskas-aizsardzibas-sanemejiem/>

KOPSAVILKUMS

Tiesisko pamatu trešo valstu valstspiederīgo uzņemšanai ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, nosaka Imigrācijas likums⁴ un Patvēruma likums⁵ un tiem pakārtotie Ministru kabineta noteikumi. Imigrācijas likuma, kas tika pieņemts 2003. gadā, izstrādātāji, paredzot tiesību akta ietekmi uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību norādīja, ka tiesību aktā paplašinātas Latvijas valstspiederīgo tiesības uzaicināt trešo valstu valstspiederīgos saistībā ar ģimenes atkalapvienošanos, samazināta iespēja anulēt uzturēšanās atļaujas personām, kas uzturas Latvijā saistībā ar laulībām ar Latvijas valstspiederīgo vai pastāvīgās uzturēšanās atļauju saņēmēju trešo valstu valstspiederīgo, kā arī tiesību akts atbilst ECTK 8. pantā norādītajam ģimenes vienotības principam. Latvija sekmīgi pārņēma Padomes Direktīvā 2003/86/EK noteiktās normas nacionālajos tiesību aktos, kas stājās spēkā līdz ar 2003. gada 1. maija Imigrācijas likumu. Latvijā lielākā daļa Direktīvas izvēles pantu ir piemēroti normatīvajos aktos.

Latvijā trešo valstu valstspiederīgajiem tiek piemēroti vienādi uzturēšanās atļaujas izsniegšanas nosacījumi gan ģimenes atkalapvienošanās, gan jaunas ģimenes izveidošanas gadījumos. Taču starptautisko aizsardzību ieguvušās personas var atkalapvienoties ar ģimenes locekļiem, ja tāda ģimene jau pastāvējusi izcelsmes valstī un ģimenes locekļi atrodas ārvalstīs. Saistībā ar ģimenes atkalapvienošanos Latvijā trešās valsts valstspiederīgajam var tikt izsniegta gan termiņuzturēšanās, gan pastāvīgās uzturēšanās atļauja.

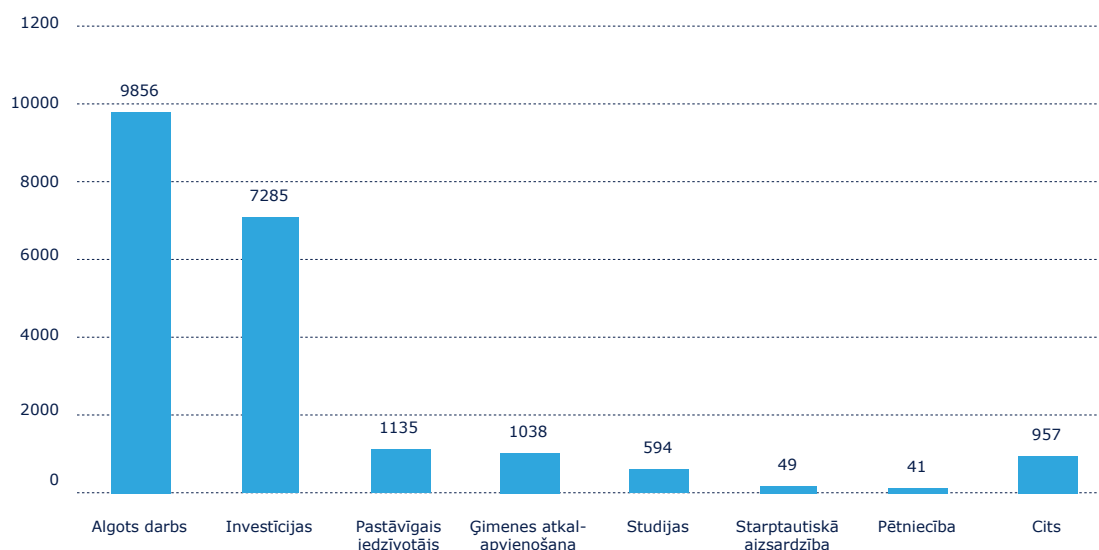
Kopš 2017. gada ģimeņu atkalapvienošanās jomā Latvijā notikušas tikai dažas būtiskas izmaiņas. Nozīmīga ietekme bijusi Imigrācijas likuma grozījumiem, kas stājās spēkā 2017. gada 2. martā un noteica iespēju bez ierobežojumiem piekļūt darba tirgum plašākam nodarbināto trešo valstu valstspiederīgo ģimenes locekļu lokam pēc uzturēšanās atļaujas saņemšanas. Kā arī no 2025. gada sākuma starptautiskās aizsardzības saņēmēji – personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu – un viņu ģimenes locekļi ģimenes atkalapvienošanās gadījumā ir atbrīvoti no valsts nodevas samaksas par pirmreizējās termiņuzturēšanās atļaujas vai pastāvīgās uzturēšanās atļaujas pieteikuma izskatīšanu.

Raugoties nākotnē, ir izstrādāts un šobrīd Saeimā tiek izskatīts jauns Imigrācijas likuma projekts. Lai gan likumprojekts neparedz būtiskas izmaiņas ar ģimeņu atkalapvienošanos saistītajā regulējumā, tajā ir ietvertas atsevišķas normas, kas noteiktām pretendentu kategorijām pagarinātu termiņuzturēšanās atļauju derīguma termiņu no viena līdz diviem gadiem, samazinot administratīvo slogu gan pieteikuma iesniedzējiem, gan valsts pārvaldes iestādēm.

4 Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigracijas-likums>

5 Patvēruma likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 2, 05.01.2016. – [stājās spēkā: 19.01.2016.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278986-patveruma-likums>

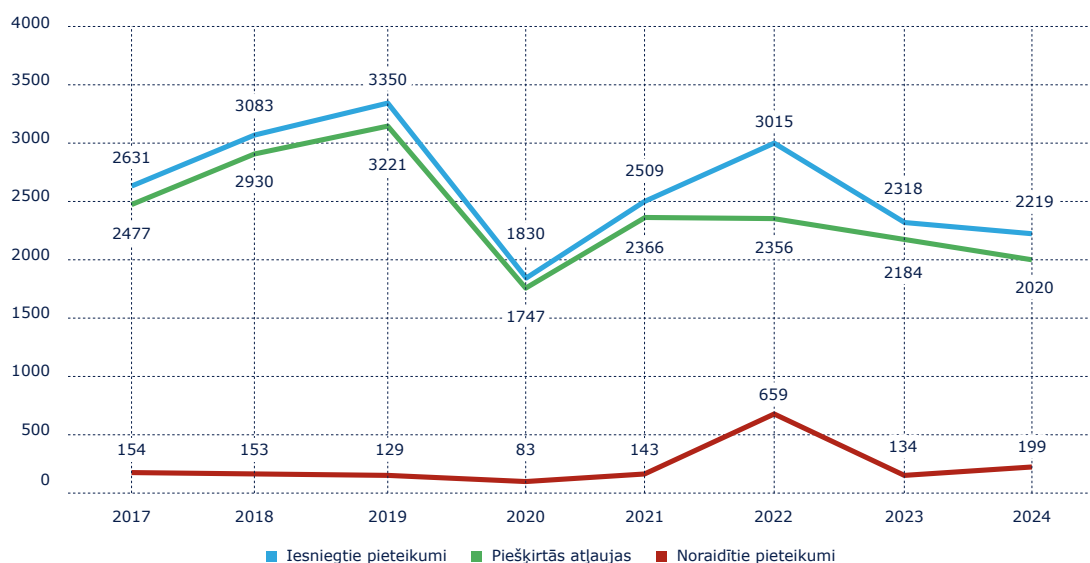
**Kopējais ģimenes atkalapvienošanai iesniegto pieteikumu skaits
pēc apgādnieka uzturēšanās iemesla 2017.-2024. gadā**

Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (turpmāk PMLP)

Pieteikt ģimenes atkalapvienošanos var ikviens Latvijā dzīvojoša persona, kurai ir derīga uzturēšanās atļauja, taču ģimenes atkalapvienošanās gadījumā ģimenes definīcija ietver tikai nukleāro ģimeni un starptautiskās aizsardzības saņēmēju ģimenes attiecībām ir jābūt nodibinātām pirms ieceļošanas valstī. Lai īstenotu tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos, ir jāizpilda vairākas prasības, kas saistītas ar dzīvesvietu, veselības apdrošināšanu un finanšu līdzekļiem, taču uz starptautiskās aizsardzības saņēmēju ģimenes locekļiem šīs prasības neattiecas. Turklāt gandrīz visu trešo valstu valstspiederīgo kategoriju ģimenes locekļi var piekļūt izglītībai, darbam un profesionālajai apmācībai. Lai gan īpaši mērķētu atbalsta programmu šai grupai nav, ģimenes locekļi var piekļūt vispārējiem pasākumiem. Ģimenes locekļiem arī nav liegts pieteikties uz autonomu uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz citu uzturēšanās mērķi, ja tāds pastāv.

Ģimenes atkalapvienošanai iesniegto pieteikumu, piešķirto atļauju un noraidīto pieteikumu skaits 2017.-2024. gadā

Datu avots: PMLP

Galvenais izaicinājums tiesību uz ģimenes atkalapvienošanas izmantošanā ir bijusi nepieciešamo dokumentu pareiza sagatavošana. Attiecībā uz ģimenes locekļu piekļuvi izglītībai, nodarbinātībai un profesionālajai apmācībai būtisks šķērslis ir latviešu valodas zināšanu trūkums. Kā labās prakses piemēri ir izceļamas veiktās izmaiņas normatīvajos aktos, kuru rezultātā bez ierobežojumiem tika nodrošināta piekļuve darba tirgum visiem nodarbināto trešo valstu valstspiederīgo ģimenes locekļiem, un Vienas pieturas aģentūras izveide, kas sniedz pielāgotas konsultācijas un praktisku atbalstu visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri likumīgi uzturas Latvijā.

DEFINĪCIJAS⁶

Pieaugušais: ikviens persona, kas ir 18 gadus veca un vecāka (ja vien pilngadība netiek sasniegta vēlāk saskaņā ar tiesību aktiem, kas attiecināmi uz pieaugušajiem).

Starptautiskās aizsardzības saņēmējs: persona, kurai piešķirts bēgļa statuss vai alternatīvās aizsardzības statuss.

Bērns: ikviens cilvēks, kas nav sasniedzis 18 gadu vecumu, ja vien saskaņā ar attiecīgiem tiesību aktiem pilngadība netiek sasniegta agrāk vai vēlāk.

Papildu iespējas: migrācijas iespējas, kurās iestrādāti bēgļiem pielāgojami nosacījumi, kas ļauj bēgļiem piekļūt darbam, studijām un citām iespējām ārpus viņu izcelsmes vai pirmā patvēruma valsts, vienlaikus ievērojot viņu starptautiskās aizsardzības vajadzības. Papildu iespējas var izpausties arī tādu programmu veidā, kas īpaši izveidotas bēgļiem, lai piekļūtu iespējām starptautiskā mērogā ārpus UNHCR atbalstītās pārmitināšanas.⁷

ES zilās kartes turētājs: trešās valsts valstspiederīgais, kurš ieguvis uzturēšanās atļauju, kas tiek dēvēta par "ES zilo karti" un kas dod tiesības uzturēties un strādāt dalībvalsts teritorijā saskaņā ar Padomes Direktīvas 2021/1883 par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkā un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2009/50/EK noteikumiem.

Ģimenes veidošana: trešās valsts valstspiederīgā ieceļošana un uzturēšanās ES dalībvalstī ģimenes attiecību nodibināšanas dēļ vai a) pēc tam, kad viņa apgādnieks, trešās valsts valstspiederīgais, ir ieguvis likumīgu dzīvesvietu kādā ES dalībvalstī, vai b) uzturas kopā ar ES pilsoni.

Ģimenes loceklis: vispārējā migrācijas kontekstā: persona, kas ir precējusies vai kas ir juridiski atzīta esam laulībai līdzvērtīgās attiecībās ar migrantu, kā arī viņu apgādājamie bērni vai citi apgādājamie, kuri saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem ir atzīti par ģimenes locekļiem.

Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas kontekstā: trešās valsts valstspiederīgais (parasti – nukleārās ģimenes loceklis - t.i. laulātais un nepilngadīgie bērni), kurš ir ieceļojis Eiropas Savienības teritorijā ģimenes atkalapvienošanai.

NB: Ģimenes loceklis var būt arī cits ģimenes loceklis, kura attiecības saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir apliecinātas ar dokumentāriem pierādījumiem vai citiem līdzekļiem.

Ģimenes atkalapvienošanās: Ģimenes atkalapvienošanās direktīvas kontekstā – trešās valsts valstspiederīgā, kurš likumīgi uzturas ES dalībvalstī (apgādnieka), ģimenes locekļu ieceļošana un uzturēšanās ES dalībvalstī, lai saglabātu ģimenes vienotību, neatkarīgi no tā, vai ģimenes attiecības radušās pirms vai pēc apgādnieka ieceļošanas.

Augsti kvalificēts migrants: globālā kontekstā: persona, kas atbilst Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) ISCO-88 1., 2. un 3. klasei, piemēram, persona, kas ir kvalificēta par vadītāju, izpildītāju, profesionāli, tehniķi vai līdzīgas profesijas speciālistu, kas pārvietojas starptautisko korporāciju un starptautisko organizāciju iekšējā darba tirgū vai meklē darbu starptautiskajā darba tirgū, kur šādu prasmju nepietiek.

ES kontekstā: trešās valsts valstspiederīgais, kurš meklē nodarbinātību kādā ES dalībvalstī un kuram ir nepieciešamā atbilstošā un specifiskā kompetence, ko apliecina augstākā profesionālā kvalifikācija.

⁶ Izmantoti Eiropas migrācijas tīkla Patvēruma un migrācijas terminu vārdnīcā iekļautie termini un definīcijas, ja vien nav noteikts citādi.

⁷ UNHCR: papildu iespējas uzņemšanai trešās valstīs. – Pieejams: <https://www.unhcr.org/what-we-do/build-better-futures/long-term-solutions/complementary-pathways>

Integrācija: ES kontekstā – dinamisks visu imigrantu un ES dalībvalstu pamatiedzīvotāju savstarpējās pielāgošanās divvirzienu process.

Uzņēmuma ietvaros pārcelts darbinieks: trešās valsts valstspiederīgais, uz kuru attiecas pagaidu norīkošana profesionālos vai apmācību nolūkos no uzņēmuma, kurš veic uzņēmējdarbību ārpus kādas ES dalībvalsts teritorijas un ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam ir noslēgts darba līgums uz šim uzņēmumam vai tai pašai uzņēmumu grupai piederošu struktūrvienību, kas veic uzņēmējdarbību minētajā dalībvalstī.

Pastāvīgais iedzīvotājs: trešās valsts valstspiederīgais ar pastāvīgā iedzīvotāja statusu, kā paredzēts Padomes Direktīvas 2003/109 / EK (Pastāvīgo iedzīvotāju direktīva) 4. līdz 7. pantā vai saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

Nepilngadīgais: tiesiskā kontekstā un pretēji bērna definīcijai: persona, kas saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nav sasniegusi pilngadību, t.i., vēl nav tiesīga izmantot noteiktas pilsoniskās un politiskās tiesības.

Nukleārā ģimene: laulātie un nepilngadīgie ģimenes bērni.

Bēglis: globālā kontekstā – vai nu persona, kas sakarā ar pamatotām bailēm no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politiskās pārliecības vai piederības noteiktai sociālajai grupai dēļ atrodas ārpus pilsonības valsts un nespēj vai arī šādu bailu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību, vai arī bezvalstnieks, kas, atrazdamies ārpus valsts, kurā pirms tam pastāvīgi dzīvoja, iepriekš minēto iemeslu dēļ nevar vai šādu bailu dēļ nevēlas atgriezties šajā valstī.

ES kontekstā: trešās valsts valstspiederīgais, kas pamatotu bailu no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālajai grupai dēļ atrodas ārpus pilsonības valsts un kas nespēj vai šādu bailu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kas, atrazdamies ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, to pašu iepriekš minēto iemeslu dēļ nevar vai šādu bailu dēļ nevēlas atgriezties šajā valstī un uz kuru neattiecas Direktīvas 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (pārstrādātā versija) (turpmāk – pārstrādātā Kvalifikācijas direktīva) 12. panta izņēmums.

Pētnieks: ES migrācijas kontekstā – trešās valsts valstspiederīgais ar doktora grādu vai atbilstīgu augstākās izglītības kvalifikāciju, kas ļauj piedalīties doktorantūras programmās un tikt uzņemtam ES dalībvalstī un kuru pētniecības iestāde izvēlas pētniecības projekta, kam parasti nepieciešama iepriekš minētā kvalifikācija, īstenošanai.

Tiesības uz ģimenes dzīvi: tiesības, kas iekļautas Eiropas Savienības pamattiesību hartas 7., 9. un 33. pantā un Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (turpmāk - ECTK) 8. pantā.

Tiesības uz ģimenes vienotību: saistībā ar bēgli – tiesības, kas paredzētas Direktīvas 2011/95/ES (pārstrādātā Kvalifikācijas direktīva) 23. pantā un Direktīvas 2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (pārstrādātā versija) (turpmāk pārstrādātā Uzņemšanas nosacījumu direktīva), 12. pantā, kas ES dalībvalstīm uzliek pienākumu nodrošināt ģimenes vienotības saglabāšanu.

Sezonas darbinieks: trešās valsts valstspiederīgais, kas saglabā savu galveno dzīvesvietu trešajā valstī un likumīgi un uz laiku uzturas ES dalībvalsts teritorijā, lai veiktu no gadalaiku maiņas atkarīgu darbību saskaņā ar vienu vai vairākiem noteikta termiņa darba līgumiem, kuri noslēgti tieši starp minēto trešās valsts valstspiederīgo un darba devēju, kas veic uzņēmējdarbību attiecīgajā ES dalībvalstī.

Galvotājs/apgādnieks: globālā kontekstā – persona vai organizācija, kas cita vārdā uzņemas (juridiskas, finansiālas vai personiskas) saistības, solījumu vai ķīlu. Saistībā ar ģimenes atkalapvienošanos ES kontekstā – trešās valsts valstspiederīgais, kas likumīgi uzturas dalībvalstī un iesniedz pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos vai kura ģimenes loceklis iesniedz pieteikumu par atkalapvienošanos ar viņu.

Students: ES migrācijas kontekstā – trešās valsts valstspiederīgais, ko ir uzņēmusi kāda augstākā mācību iestāde un kas ir uzņemts ES dalībvalsts teritorijā ar galveno nodarbošanos apmeklēt pilna laika studijas, lai iegūtu ES dalībvalsts atzītu augstākās izglītības kvalifikāciju, arī diplomu, sertifikātu vai doktora grādu augstākajā izglītības iestādē, saskaņā ar valsts tiesību aktiem šīs studijas var ietvert sagatavošanas kursu pirms šādas izglītības programmas uzsākšanas vai obligātās apmācības.

Alternatīvā aizsardzība: aizsardzība, kas sniegta trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kuru nevar kvalificēt kā bēgli, bet attiecībā uz kuru ir sniegts pietiekams pamatojums, lai uzskatītu, ka attiecīgā persona, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī vai, ja bezvalstnieks atgrieztos savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valstī, tam draudētu reāls risks ciest smagu kaitējumu, kā noteikts Direktīvas 2011/95/EK (pārstrādātā Kvalifikācijas direktīva) 15. pantā un uz kuru neattiecas direktīvas 17. panta 1. un 2. pants, un kas nevar vai šāda riska dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību.

Trešās valsts valstspiederīgais: jebkura persona, kas nav Eiropas Savienības pilsonis Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. panta 1. punkta izpratnē un kas nav persona, kam ir tiesības brīvi pārvietoties, kā noteikts Regulas (ES) 2016/399 (Šengenas Robežu kodekss) 2. panta 5. punktā.

1.

ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS SITUĀCIJAS PĀRSKATS

TREŠO VALSTU VALSTSPIEDERĪGO ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS EIROPAS SAVIENĪBĀ:
20 GADI PĒC ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS DIREKTĪVAS IEVIEŠANAS

1. ĢIMENES ATKALAPVIEŅOŠANĀS SITUĀCIJAS PĀRSKATS

Latvijā nepastāv atšķirīgs regulējums, kas nošķirtu jēdzienus “ģimenes veidošana” un “ģimenes atkalapvienošana”. Taču starptautisko aizsardzību ieguvušās personas var atkalapvienoties ar ģimenes locekļiem, tikai gadījumos, kad tāda ģimene jau pastāvējusi izcelsmes valstī un ģimenes locekļi atrodas ārvalstīs.

No 2017. gada 2. marta ir noteikts plašāks to ģimenes locekļu loks, kuri, saņemot uzturēšanās atļauju, ir tiesīgi tikt nodarbināti bez ierobežojumiem (trešās valsts valstspiederīgā, kuram piešķirtas tiesības uz nodarbinātību pie noteikta darba devēja vai tiesības veikt komercdarbību, ģimenes loceklis). Izmaiņas tika veiktas, lai veicinātu trešo valstu valstspiederīgo integrāciju darba tirgū.⁸

No 2025. gada 1. janvāra persona, kurai Latvijā piešķirts starptautiskās aizsardzības saņēmēja statuss, un viņa ģimenes loceklis ģimenes atkalapvienošanās gadījumā ir atbrīvoti no valsts nodevas samaksas par pirmreizējās termiņuzturēšanās atļaujas vai pastāvīgās uzturēšanās atļaujas pieteikuma izskatīšanu.⁹

Ir izstrādāts jauns Imigrācijas likuma projekts, kas tiek izskatīts Saeimā pirmajā lasījumā. Lai gan likumprojekts neparedz būtiskas izmaiņas regulējumā, kas saistīts ar ģimenes apvienošanu, tajā ietvertas atsevišķas normas, kas samazina administratīvo slogu termiņuzturēšanās atļauju pieprasītājiem. Projektā noteiktas vairākas personu kategorijas, kurām termiņuzturēšanās atļauja tiks izsniegta uz ilgāku laika periodu – diviem gadiem pašreizējā viena gada vietā, tādējādi samazinot nepieciešamo administratīvo procedūru skaitu, kas veicamas valsts pārvaldes iestādēs.¹⁰

Eiropas Savienības tiesu spriedumiem līdz šim nav bijusi tieša ietekme uz ģimenes atkalapvienošanās politikas veidošanu vai lēmumiem konkrētās lietās.

Latvijā nav īpašas palīdzības programmas ģimeņu atkalapvienošanās atbalstam, tomēr Latvijas normatīvajos aktos ir paredzēts, ka starptautiskās aizsardzības saņēmēju ģimenes locekļiem ir atviegloti noteikumi attiecībā uz dokumentu apjomu, kas ir jāiesniedz, pieprasot uzturēšanās atļauju pirmo reizi. Turklāt kopš 2025. gada 1. janvāra, ģimenes locekļi, pieprasot uzturēšanos atļauju pirmo reizi, ir atbrīvoti no valsts nodevas samaksas par dokumentu izskatīšanu.

Lai gan valstī nav ieviesta kāda īpaša palīdzības vai atbalsta programma ģimenes locekļiem, tomēr starptautiskās aizsardzības saņēmēju ģimenes locekļi var saņemt dažāda veida sociālo palīdzību no nevalstiskajām organizācijām un/vai sociālajiem dienestiem, kas to sniedz pašiem starptautiskās aizsardzības saņēmējiem. Likumā neparedzētos gadījumos var tikt izskatīta iespēja piešķirt termiņuzturēšanās atļauju saistībā ar humāniem apsvērumiem.¹¹

8 Likums “Grozījumi Imigrācijas likumā”, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 36, 16.02.2017. – [stājās spēkā: 02.03.2017.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/288742-grozijumi-imigracijas-likuma>

9 Ministru kabineta noteikumi Nr. 731 “Noteikumi par valsts nodevu par migrācijas pakalpojumiem”, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 231, 27.11.2024. – [stājās spēkā: 01.01.2025.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/356656-noteikumi-par-valsts-nodevu-par-migracijas-pakalpojumiem>

10 Likumprojekts “Imigrācijas likums”. – Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/1dc0b31b-c297-4fa9-9c52-61c9519b370a

11 Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigracijas-likums>

ĢIMENES ATKALAPVIEŅOŠANAI IESNIEGTO PIETEIKUMU SKAITS 2017.–2024. GADĀ DALĪJUMĀ PĒC APGĀDNIEKA UZTURĒŠANĀS IEMESLA UN DZIMUMA

GADS	KOPĀ	VĪRIEŠI, KOPĀ	VĪRIEŠI								SIEVIETES, KOPĀ	SIEVIETES							
			Algots darbs	Investīcijas	Pastāvīgais iedzīvotājs	Ģimenes atkalapvienošana	Studijas	Starptautiskā aizsardzība	Pētniecība	Citi		Algots darbs	Investīcijas	Pastāvīgais iedzīvotājs	Ģimenes atkalapvienošana	Studijas	Starptautiskā aizsardzība	Pētniecība	Citi
2017	2631	1065	321	562	51	72	33	1	1	24	1566	615	745	59	55	43	5	2	42
2018	3083	1239	386	660	58	69	34	3		29	1844	723	870	79	70	53	4		45
2019	3350	1290	346	761	58	66	29	2	1	27	2060	830	999	84	73	31		2	41
2020	1830	677	306	199	56	49	22	3		42	1153	655	269	55	66	44	5		59
2021	2509	927	435	301	59	62	23	1	3	43	1582	942	405	70	68	29	3	10	55
2022	3015	1211	546	330	163	85	42	1	4	40	1804	1044	417	162	80	41	2	5	53
2023	2318	940	501	170	82	51	40	7	2	87	1378	838	199	92	64	52	4	3	126
2024	2219	877	502	180	1	58	37	5	1	93	1342	866	218	6	50	41	3	7	151
Kopā	20955	8226	3343	3163	528	512	260	23	12	385	12729	6513	4122	607	526	334	26	29	572

Datu avots: PMLP

ĢIMENES ATKALAPVIEŅOŠANAI PIEŠĪRTO ATĻAUJU SKAITS 2017.–2024. GADĀ DALĪJUMĀ PĒC APGĀDNIEKA UZTURĒŠANĀS IEMESLA UN DZIMUMA

GADS	KOPĀ	VĪRIEŠI, KOPĀ	VĪRIEŠI								SIEVIETES, KOPĀ	SIEVIETES							
			Algots darbs	Investīcijas	Pastāvīgais iedzīvotājs	Ģimenes atkalapvienošana	Studijas	Starptautiskā aizsardzība	Pētniecība	Citi		Algots darbs	Investīcijas	Pastāvīgais iedzīvotājs	Ģimenes atkalapvienošana	Studijas	Starptautiskā aizsardzība	Pētniecība	Citi
2017	2477	998	291	531	50	70	30	1	1	24	1479	582	695	58	54	42	5	2	41
2018	2930	1176	355	630	56	69	34	3		29	1754	679	829	77	69	52	4		44
2019	3221	1242	330	735	55	64	28	2	1	27	1979	792	961	80	73	30		2	41
2020	1747	635	294	191	39	47	21	3		40	1112	636	258	46	65	43	5		59
2021	2366	867	405	281	55	60	22	1	3	40	1499	889	386	65	66	27	3	10	53
2022	2356	949	452	207	131	78	36	1	4	40	1407	851	261	135	72	30	2	5	51
2023	2184	883	482	153	74	51	33	7	2	81	1301	809	175	84	59	49	4	3	118
2024	2020	794	447	166	1	53	35	5	1	86	1226	796	197	6	47	37	3	7	133
Kopā	19301	7544	3056	2894	461	492	239	23	12	367	11757	6034	3762	551	505	310	26	29	540

Datu avots: PMLP

NORAIĀDĪTO PIETEIKUMU ĢIMENES ATKALAPVIEŅOŠANAI SKAITS 2017.–2024. GADĀ DALĪJUMĀ PĒC APĢĀDNIEKA UZTURĒŠANĀS IEMESLA UN DZIMUMA

GADS	KOPĀ	VĪRIEŠI, KOPĀ	VĪRIEŠI						SIEVIETES, KOPĀ	SIEVIETES					
			Algots darbs	Investīcijas	Pastāvīgais iedzīvotājs	Ģimenes atkalapvienošana	Studijas	Citi		Algots darbs	Investīcijas	Pastāvīgais iedzīvotājs	Ģimenes atkalapvienošana	Studijas	Citi
2017	154	67	30	31	1	2	3		87	33	50	1	1	1	1
2018	153	63	31	30	2				90	44	41	2	1	1	1
2019	129	48	16	26	3	2	1		81	38	38	4		1	
2020	83	42	12	8	17	2	1	2	41	19	11	9	1	1	
2021	143	60	30	20	4	2	1	3	83	53	19	5	2	2	2
2022	659	262	94	123	32	7	6		397	193	156	27	8	11	2
2023	134	57	19	17	8		7	6	77	29	24	8	5	3	8
2024	199	83	55	14		5	2	7	116	70	21		3	4	18
Kopā	1654	682	287	269	67	20	21	18	972	479	360	56	21	24	32

Datu avots: PMLP

2.

APGĀDNIKA UN ĢIMENES LOCEKĻU DEFINĪCIJA

TREŠO VALSTU VALSTSPIEDERĪGO ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS EIROPAS SAVIENĪBĀ:
20 GADI PĒC ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS DIREKTĪVAS IEVIEŠANAS

2. APGĀDNIEKA UN ĢIMENES LOCEKĻU DEFINĪCIJA

Jebkura persona, kura Latvijā uzturas ar derīgu uzturēšanās atļauju – nodarbināta persona, pašnodarbināta persona, persona, kas veic komercdarbību, students, investors u.c.¹² – var iesniegt pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanu. Saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem, arī starptautiskās aizsardzības saņēmēji var iesniegt pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanu.

Pieprasot uzturēšanās atļauju saistībā ar ģimenes atkalapvienošanu, apgādībā esošais bērns nedrīkst būt pilngadīgs (sasniedzis 18 gadu vecumu). Pēc pilngadības sasniegšanas bērns var turpināt uzturēties ar uzturēšanās atļauju, ja pirmreizējās uzturēšanās atļaujas pieprasīšanas brīdī bijis nepilngadīgs. Uzturēšanās atļauja saistībā ar ģimenes atkalapvienošanu var tikt piešķirta tikai tad, ja bērns nav noslēdzis laulību un viņam ir kopīga mājsaimniecība ar apgādnieku.¹³ Ģimenes apvienošanai Latvijā var pieteiktie nukleāras ģimenes locekļi.

Ģimenes locekļu kategorija	Vai Latvijā ir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu? Jā/Nē	Ja jā, lūdzu, sniedziet ģimenes locekļu definīciju vai aprakstu (ja piemērojams)	Lūdzu, precizējiet, vai šī kategorija tiek piemērota ģimenes atkalapvienošanā noteiktām apgādnieku kategorijām (piemēram, starptautiskās aizsardzības saņēmēji, uzturēšanās atļaujas turētāji darba vajadzībām utt.)?
Vecāki	Jā	Vecāki, kas sasnieguši Latvijas Republikā (turpmāk - LR) noteikto pensijas vecumu. Tēvs, māte vai cita pilngadīga persona, kura saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības saņēmēju, ja minētais starptautiskās aizsardzības saņēmējs ir nepilngadīgs un neprecējies, ar nosacījumu, ka šāda ģimene jau pastāvēja izcelsmes valstī.	Šī ģimenes apvienošanas iespēja attiecas tikai uz Latvijas pilsoņu un Latvijas nepilsoņu vecākiem. Attiecas uz nepavadītiem nepilngadīgajiem, kuriem ir piešķirta starptautiskā aizsardzība un kuri nav precējušies.
Pieauguši bērni	Nē		
Neprecēti partneri	Nē		

12 Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigrācijas-likums>

13 Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigrācijas-likums>

Ģimenes locekļu kategorija	Vai Latvijā ir tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu? Jā/Nē	Ja jā, lūdzu, sniedziet ģimenes locekļu definīciju vai aprakstu (ja piemērojams)	Lūdzu, precizējiet, vai šī kategorija tiek piemērota ģimenes atkalapvienošanā noteiktām apgādnieku kategorijām (piemēram, starptautiskās aizsardzības saņēmēji, uzturēšanās atļaujas turētāji darba vajadzībām utt.)?
Reģistrēti viendzimuma partneri	Nē		
Apgādājamās personas, t.i., personas, kas saņem juridisku, finansiālu, emocionālu vai materiālu atbalstu no apgādnieka vai viņa/ viņas laulātā/partnera	Jā	Rīcībnespējīgas personas (piemēram, vecāki un pieauguši bērni)	Tikai tad, ja persona ir rīcībnespējīga, kas noteikts ar tiesas spriedumu, un vēlas saņemt uzturēšanās atļauju kopā ar apgādnieku.
Citi ģimenes locekļi	Nē*	*Vienīgais izņēmums ir nepavadīti nepilngadīgie, jo ģimenes atkalapvienošanai var pieteikties ne vien vecāki, bet arī cita pilngadīga persona, kura saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības saņēmēju, ja minētais starptautiskās aizsardzības saņēmējs ir nepilngadīgs un neprecējies, ar nosacījumu, ka šāda ģimene jau pastāvēja izcelsmes valstī.	*Vienīgais izņēmums attiecas uz nepavadītiem nepilngadīgajiem, kuriem ir piešķirta starptautiskā aizsardzība un kuri nav precējušies.

3.

PRASĪBAS TIESĪBU UZ ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANOS IZMANTOŠANAI

**TREŠO VALSTU VALSTSPIEDERĪGO ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS EIROPAS SAVIENĪBĀ:
20 GADI PĒC ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS DIREKTĪVAS IEVIEŠANAS**

3. PRASĪBAS TIESĪBU UZ ĢIMENES ATKALAPVIEŅOŠANOS IZMANTOŠANAI

Lai izmantotu tiesības un ģimenes atkalapvienošanās ir jāizpilda vairākas prasības, kas dažādu kategoriju trešo valstu valstspiederīgajiem var būt atšķirīgas. Attiecībā uz prasību par mājokli pietiek, ja tiek iesniegts dokumentu, kas apliecina paredzamo dzīvesvietu, un nav nepieciešams apliecinājums par mājokļa piemērotību.¹⁴ Lai saņemtu termiņuzturēšanās atļauju, ir jāuzrāda arī derīga veselības apdrošināšanas polise, kurā ietverta neatliekamā medicīniskā palīdzība; dzīvībai vai veselībai bīstama kritiska stāvokļa ārstēšana stacionārā; transportēšana uz tuvāko ārstniecības iestādi; transportēšana nogādāšanai atpakaļ mītnes zemē smagas slimības vai nāves gadījumā.¹⁵ Ir jāiesniedz arī iztiku apliecinošs dokuments, kas apliecina, ka personas rīcībā ir pietiekami iztikas līdzekļi vismaz turpmākajiem 12 mēnešiem. Līdzekļu regularitāte un stabilitāte gan netiek vērtēta.¹⁶

Pilngadību sasniegušam ģimenes loceklim finanšu līdzekļiem mēnesī jābūt ne mazākiem par valstī noteikto minimālo mēneša darba algu (740 EUR no 01.01.2025.), nepilngadīgai personai – 30% no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas.¹⁷ Nav noteiktas citas atšķirīgas iztikas līdzekļu prasības saistībā ar ģimenes locekļu tipu vai skaitu. Iztikas līdzekļu pārskata periods ir viens gads, taču, ja uzturēšanās atļauja tiek pieprasīta uz laiku, kas īsāks par vienu gadu, tad viss uzturēšanās ilgums. Ja finanšu līdzekļi tiek apliecināti ar darba devēja izsniegtu izziņu par darba algu, tad tiek pārbaudīts, vai personai ir maksāta darba alga attiecīgā apmērā un vai no tās ir maksāti valstī noteiktie nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas. Katrs gadījums tiek izvērtēts individuāli, taču apstākļi, ka personai nav pietiekamu iztikas līdzekļu, var būt pamats uzturēšanās atļaujas atteikumam/anulēšanai.¹⁸ Ģimenes locekļu potenciālie resursi, kas var tikt ņemti vērā, ietver tikai paredzamo darba algu, ja persona iesniedz atbilstošu izziņu no darba devēja.¹⁹

Prasību izpilde parasti tiek pārbaudīta jauna pieteikuma – uzturēšanās atļaujas pieprasīšanas vai reģistrēšanas – izskatīšanas laikā, taču konkrētos aizdomīgos gadījumos pārbaudes var tikt veiktas jebkurā brīdī, kamēr uzturēšanās atļauja ir derīga.

Ģimenes locekļiem, kas pieteikušies uz ģimenes atkalapvienošanās, nav pienākums pildīt integrācijas pasākumus – ne pilsoniskā integrācijas pasākumus, ne valodas testus, ne kādas citas integrācijas aktivitātes.

14 Ministru kabineta noteikumi Nr. 564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 101, 29.06.2010. – [stājās spēkā: 01.07.2010.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/212441-uzturesanas-atlauju-noteikumi>

15 Ministru kabineta noteikumi Nr. 564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 101, 29.06.2010. – [stājās spēkā: 01.07.2010.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/212441-uzturesanas-atlauju-noteikumi> ; Ministru kabineta noteikumi Nr. 591 "Ārzemnieku veselības apdrošināšanas noteikumi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 117, 31.07.2008. – [stājās spēkā: 01.08.2008.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/179063-arzemnieku-veselibas-apdrosinasanas-noteikumi>

16 Ministru kabineta noteikumi Nr. 564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 101, 29.06.2010. – [stājās spēkā: 01.07.2010.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/212441-uzturesanas-atlauju-noteikumi>

17 Ministru kabineta noteikumi Nr. 225 "Noteikumi par ārzemniekam nepieciešamo finanšu līdzekļu apmēru un finanšu līdzekļu esības konstatēšanu", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 97, 18.05.2017. – [stājās spēkā: 19.05.2017.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/290808-noteikumi-par-arzemniekam-nepieciešamo-finansu-lidzeklu-apmeru-un-finansu-lidzeklu-esibas-konstatēšanu>; Ministru kabineta noteikumi Nr. 656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 232, 26.11.2015. – [stājās spēkā: 01.01.2016.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278067-noteikumi-par-minimalas-menesa-darba-algas-apmeru-normala-darba-laika-ietvaros-un-minimalas-stundas-tarifa-likmes-aprekinasanu>

18 Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigracijas-likums>

19 Ministru kabineta noteikumi Nr. 225 "Noteikumi par ārzemniekam nepieciešamo finanšu līdzekļu apmēru un finanšu līdzekļu esības konstatēšanu", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 97, 18.05.2017. – [stājās spēkā: 19.05.2017.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/290808-noteikumi-par-arzemniekam-nepieciešamo-finansu-lidzeklu-apmeru-un-finansu-lidzeklu-esibas-konstatēšanu>

Latvijā nav noteikts gaidīšanas periods, kas jāievēro pirms iespējams pieteikties uz ģimenes atkalapvienošanas, izņemot attiecībā uz personām ar alternatīvo statusu. Visi termiņuzturēšanās atļauju saņēmēji neatkarīgi no uzturēšanās atļaujas saņemšanas iemesla ir tiesīgi apvienoties ar ģimeni.

Nosacījumi par mājokli, veselības apdrošināšanu un iztikas līdzekļiem neattiecas uz starptautiskās aizsardzības saņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem. Tā kā prasība par finanšu līdzekļu pierādīšanu un citi nosacījumi netiek piemēroti starptautiskās aizsardzības saņēmēju ģimenes locekļiem, Latvijā bēgļiem nav noteikts "atvieglojumu periods", uz kuru būtu jābūtu jāatlikt prasību izpildi. Kā arī gadījumos, kad ģimenes atkalapvienošanai nav iesniegti visi nepieciešamie dokumenti, personām tiek dots papildu laiks to iesniegšanai vai paskaidrojumu sniegšanai. Jāņem vērā, ka tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas ir tikai ar nosacījumu, ja šāda ģimene pastāvējusi jau izcelsmes valstī. Minētā norma galvenokārt tiek piemērota laulāto ģimenes atkalapvienošanas gadījumā.

Gadījumos, kad prasības ir izpildītas tikai daļēji, lai garantētu, ka tiek ņemti vērā individuālie apstākļi un bērna labākās intereses, katrs gadījums tiek skatīts individuāli, bet, piemēram, nepietiekams iztikas nodrošinājums var būt pamats uzturēšanās atļaujas atteikumam/anulēšanai.

Attiecībā uz nepilngadīgajiem bez pavadības ģimenes locekļa definīcija var būt plašāka (ne tikai vecāki). Šajā gadījumā ģimenes loceklis var būt tēvs, māte vai arī cits pieaugušais, kas saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem ir atbildīgs par starptautiskās aizsardzības saņēmēju, ja minētais starptautiskās aizsardzības saņēmējs ir nepilngadīgs un neprecējies, ar nosacījumu, ka šāda ģimene pastāvējusi jau izcelsmes valstī. Nepilngadīgo personu bez pavadības lietas tiek izvērtētas individuāli, kopsakarībā ar Latvijas normatīvajiem aktiem un ņemot vērā bērna labākās intereses.²⁰

Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem ir tiesības apvienoties ar ģimenes locekļiem, kuri atrodas ārvalstīs. Tomēr alternatīvo statusu ieguvušai personai atšķirībā no bēgļa statusu ieguvušas personas šādas tiesības ir tad, ja persona pēc alternatīvā statusa iegūšanas Latvijā ir uzturējusies vismaz divus gadus.²¹

Nosacījumi ģimenes atkalapvienošanās tiesību izmantošanai ES zilās kartes turētājiem, pētniekiem un uzņēmuma ietvaros pārceltiem darbiniekiem ir vienlīdzīgi ar nosacījumiem citām trešo valstu valstspiederīgo grupām. Vienīgi ES zilās kartes ģimenes locekļu lietas tiek izskatītas saīsinātā termiņā – 10 darbdienu laikā, lēmumu pieņemot vienlaicīgi ar ES zilās kartes pieprasītāja lēmumu.²² Kopumā labvēlīgāki nosacījumi tiek piemēroti tikai attiecībā uz starptautiskās aizsardzības saņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem.

Novērots, ka vislielākos izaicinājumus ģimenes atkalapvienošanās pieteicējiem sagādā pieteikuma noformēšanu, jo personām nereti nav izpratnes par nepieciešamajiem dokumentiem un to apliecināšanas (legalizēšanas) un iesniegšanas kārtību. Par to liecina lielais skaits nepilnīgi noformēto pieteikumu, kas tiek saņemti PMLP.

20 Patvēruma likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 2, 05.01.2016. – [stājās spēkā: 19.01.2016.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278986-patveruma-likums>

21 Patvēruma likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 2, 05.01.2016. – [stājās spēkā: 19.01.2016.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278986-patveruma-likums>

22 Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigracijas-likums>

4.

ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS PIETEIKUMA IESNIEGŠANA UN IZSKATĪŠANA

TREŠO VALSTU VALSTSPIEDERĪGO ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS EIROPAS SAVIENĪBĀ:
20 GADI PĒC ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS DIREKTĪVAS IEVIEŠANAS

4. ĢIMENES ATKALAPVIEŅOŠANĀS PIETEIKUMA IESNIEGŠANA UN IZSKATĪŠANA

Detalizēta informācija par ģimenes atkalapvienošanas procedūru ir pieejama PMLP uzturēšanās atļaujām paredzētajā tiešsaistes vietnē.²³ Pieteikumu uzturēšanās atļaujai saistībā ar ģimenes atkalapvienošanu parasti iesniedz ģimenes locekļi. Ja trešās valsts valstspiederīgo ir uzaicinājusi juridiska persona (piemēram, darba devējs), tad uzaicinātājs ir tiesīgs iesniegt visu pieteicēju, tai skaitā, ģimenes locekļu, pieteikumus.²⁴

Bēgļu gadījumā pēc statusa iegūšanas PMLP ir jāiesniedz ģimenes atkalapvienošanās pieteikums un jāsaņem PMLP apstiprinājums. Pēc tam ģimenes locekļi vēršas LR diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā ārvalstīs un iesniedz dokumentus uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai, pamatojoties uz šo apstiprinājumu. Personas, kurām piešķirts alternatīvais statuss, šo procesu var uzsākt pēc tam, kad ir uzturējušās LR vismaz divus gadus pēc alternatīvā statusa iegūšanas.²⁵

Apgādnieks var iesniegt pieteikumu elektroniski (parakstītu ar drošu elektronisko parakstu) vai pa pastu. Nepilngadīga bērna dokumentus var iesniegt bērna likumiskais pārstāvis, tātad arī apgādnieks. Dokumenti, ja bērns likumīgi uzturas Latvijā, var tikt iesniegti, nosūtot tos pa pastu vai elektroniski.²⁶ Ģimenes locekļi var iesniegt dokumentus LR diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā ārvalstī vai likumīgās uzturēšanās Latvijā laikā – PMLP.²⁷

Identitāti apliecina, iesniedzot derīga ceļošanas dokumenta kopiju. Lai apliecinātu ģimenes attiecības, ir jāiesniedz laulību apliecināša dokumenta apliecināta kopija un dzimšanu apliecināša dokumenta apliecināta kopija. Kopijas pareizību var apliecināt pats iesniedzējs, nepilngadīga bērna gadījumā – bērna likumiskais pārstāvis. Ārvalstīs izsniegtam dokumentam ir jābūt noteiktā kārtībā legalizētam vai apliecinātam ar apostille. Tā kā iesniedzējs dokumenta apliecināšanu veic savā izcelsmes valstī, izmaksas nav zināmas.²⁸

Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem ir nepieciešams drošs elektroniskais paraksts, lai iesniegtu apstiprināšanai pieteikumu. Elektroniskā paraksta izveidošanai nepieciešams saņemt ārzemnieka eID karti. Ja nav dokumentāru pierādījumu par ģimenes attiecībām, piemēram, laulības apliecības vai dzimšanas apliecības, tad alternatīvi var tikt izvērtēta visa PMLP rīcībā esošā informācija, tai skaitā patvēruma pieteikuma izskatīšanas laikā iegūtā informācija, pārliecinoties, ka nav savstarpēju pretrunu, un, ja nepieciešams, pieprasot papildu paskaidrojumus. Šāda alternatīva pierādījumu iegūšanas metode tiek piemērotas tikai attiecībā uz starptautiskās aizsardzības saņēmēju ģimenes locekļiem. Tomēr ģimenes loceklim noteikti ir jābūt pasei.

Parasti vērtējums tiek veikts, pamatojoties uz iesniegtajiem dokumentiem. Dokumenti vēstniecībās jāiesniedz personīgi. Ja trešās valsts valstspiederīgā pilsonības vai mītnes zemē nav attiecīgas vēstniecības,

23 Pirmreizēja uzturēšanās atļauja. Pieejams: https://visspirmigraciju.pmlp.gov.lv/?page_id=36#toggle-id-1

24 Ministru kabineta noteikumi Nr. 564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 101, 29.06.2010. – [stājās spēkā: 01.07.2010.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/212441-uzturesanas-atlauju-noteikumi>

25 Patvēruma likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 2, 05.01.2016. – [stājās spēkā: 19.01.2016.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278986-patveruma-likums>

26 Ministru kabineta noteikumi Nr. 564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 101, 29.06.2010. – [stājās spēkā: 01.07.2010.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/212441-uzturesanas-atlauju-noteikumi>

27 Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigracijas-likums>

28 Ministru kabineta noteikumi Nr. 564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 101, 29.06.2010. – [stājās spēkā: 01.07.2010.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/212441-uzturesanas-atlauju-noteikumi>; Ministru kabineta noteikumi Nr. 558 "Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 177, 06.09.2018. – [stājās spēkā: 07.09.2018.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/301436-dokumentu-izstradasanas-un-noformesanas-kartiba>; Dokumentu legalizācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 56, 04.04.2007. – [stājās spēkā: 18.04.2007.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/155411-dokumentu-legalizacijas-likums>

dokumenti jāiesniedz vēstniecībā, kura apkalpo konkrētās valsts pilsoņus.²⁹

Pieteikuma iesniedzējam ir jāmaksā valsts nodeva par dokumentu izskatīšanu termiņuzturēšanās atļaujas pieprasīšanai (160-560 eiro atkarībā no dokumentu izskatīšanas laika). Papildu izmaksas var veidot valsts nodeva par dokumentu izskatīšanu vīzas pieprasīšanai (ja tāda nepieciešama), izmaksas par dokumentu legalizāciju, konsulārās nodevas samaksa, ja dokumenti tiek iesniegti LR diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā ārvalstīs.³⁰

No valsts nodevas samaksas ir atbrīvota persona, kurai Latvijā piešķirts starptautiskās aizsardzības saņēmēja statuss, un tās ģimenes loceklis par pirmreizējās termiņuzturēšanās atļaujas vai pastāvīgās uzturēšanās atļaujas pieteikuma izskatīšanu.³¹ Citas papildu maksas sedz apgādnieks vai pats ģimenes loceklis.

Ieceļošanas un uzturēšanās atļaujas pieteikums var tikt noraidīts un uzturēšanās atļauja var tikt anulēta vai var netikt atjaunota, ja valsts kompetentās drošības iestādes konstatē draudus sabiedriskajai kārtībai un drošībai, kā arī sabiedrības veselībai. Saņemot uzturēšanās atļauju, trešās valsts valstspiederīgais iesniedz dokumentu, kas apliecina, ka viņam/viņai nav veselības traucējumu vai slimību, kuru dēļ nedrīkst saņemt uzturēšanās atļauju (tuberkuloze aktīvā fāzē).³²

Normatīvie akti paredz ņemt vērā bērna labākās intereses, bet praktiskajā pieteikumu izskatīšanas procesā saskare ar šo nosacījumu ir reta. Bērni lielākoties iesniedz pieteikumu kopā ar abiem vai vienu no vecākiem, un lēmumi tiek pieņemti vienlaicīgi.³³

Pieteikuma dokumenti tiek izskatīti 30 dienu, 10 darbdienu vai piecu darbdienu laikā atkarībā no samaksātās valsts nodevas apmēra. ES zilās kartes turētāja ģimenes loceklim dokumenti tiek izskatīti 10 vai piecu darbdienu laikā atkarībā no samaksātās valsts nodevas apmēra; investoru ģimenes locekļiem, uz kuriem attiecināma papildu pārbaužu veikšana – 90 dienu, 10 vai piecu darbdienu laikā atkarībā no samaksātās valsts nodevas. Nepieciešamības gadījumā var tikt pieņemts lēmums par lietas izskatīšanas termiņa pagarināšanu pat līdz vienam gadam, ES zilās kartes gadījumā – līdz trīs mēnešiem.³⁴

Lēmumu var apstrīdēt PMLP priekšniekam 30 dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas, apstrīdēšanas

29 Ministru kabineta noteikumi Nr. 725 "Noteikumi par Latvijas Republikas diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību teritoriālo kompetenci vīzu pieprasīšanai", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 127, 12.08.2010. – [stājās spēkā: 13.08.2018.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/214846-noteikumi-par-latvijas-republikas-diplomatisko-un-konsularo-parstavniecibu-teritorialo-kompetenci-vizu-pieprasisanai>

30 Ministru kabineta noteikumi Nr. 731 "Noteikumi par valsts nodevu par migrācijas pakalpojumiem", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 231, 27.11.2024. – [stājās spēkā: 01.01.2025.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/356656-noteikumi-par-valsts-nodevu-par-migracijas-pakalpojumiem> ;
Ministru kabineta noteikumi Nr. 707 "Ārlietu ministrijas konsulārās atbildības cenrādis un kārtība, kādā tiek iekasēta konsulārā atbildība un valsts nodevas", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 231, 23.11.2018. – [stājās spēkā: 24.11.2018.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/303212-arlietu-ministrijas-konsularas-atlidzibas-cenradis-un-kartiba-kada-tiek-iekaseta-konsulara-atlidziba-un-valsts-nodevas>

31 Ministru kabineta noteikumi Nr. 731 "Noteikumi par valsts nodevu par migrācijas pakalpojumiem", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 231, 27.11.2024. – [stājās spēkā: 01.01.2025.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/356656-noteikumi-par-valsts-nodevu-par-migracijas-pakalpojumiem>

32 Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigracijas-likums> ;
Ministru kabineta noteikumi Nr. 554 "Noteikumi par valstīm, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildu pārbaudi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 100, 28.06.2010. – [stājās spēkā: 29.06.2010.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/212364-noteikumi-par-valstim-kuru-pilsoniem-izsniedzot-vizu-vai-uzturesanas-atlauju-veic-papildu-parbaudi> ;
Ministru kabineta noteikumi Nr. 564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 101, 29.06.2010., stājās spēkā: 01.07.2010. – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/212441-uzturesanas-atlauju-noteikumi>

33 Patvēruma likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 2, 05.01.2016. – [stājās spēkā: 19.01.2016.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278986-patveruma-likums>

34 Administratīvā procesa likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 164, 14.11.2001. – [stājās spēkā: 01.02.2004.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/55567-administrativa-procesa-likums> ;
Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigracijas-likums>

iesniegums tiek izskatīts viena mēneša laikā, PMLP priekšnieka lēmumu var pārsūdzēt tiesā viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas.³⁵

Uzturēšanās atļauju trešās valsts valstspiederīgais var saņemt tikai pēc ieceļošanas Latvijā. Tādas valsts pilsonim, kuram ieceļošanai Latvijā ir nepieciešama vīza, tā ir jāsaņem LR diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā ārvalstīs. Lai vīzu saņemtu, trešās valsts valstspiederīgajam ir jāvērsas LR diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā ārvalstīs un jāiesniedz vīzas pieprasīšanai nepieciešamie dokumenti, tai skaitā arī lēmums par uzturēšanās atļaujas piešķiršanu. Lēmumu par vīzas pieteikumu pieņem 15 dienu laikā no visu dokumentu saņemšanas brīža. Uzturēšanās atļaujas saņemšanai tiek izsniegta ilgtermiņa vīza.

Ieceļošanas un uzturēšanās atļaujas pieteikums var tikt noraidīts un uzturēšanās atļauja var tikt anulēta vai var netikt atjaunota arī šādos gadījumos:

- ja ģimenes atkalapvienošanās direktīvā noteiktie nosacījumi nav tikuši izpildīti vai vairs netiek izpildīti (pietiekami iztikas līdzekļi, dzīvesvieta, apdrošināšana utt.);
- ja starp apgādnieku un viņa/viņas ģimenes locekli vai locekļiem nepastāv reālas laulības vai ģimenes attiecības vai arī šādas attiecības ir izbeigtas;
- ja tiek konstatēts, ka apgādnieks vai neprecētais partneris ir precējies vai viņam ir stabilas ilgtermiņa attiecības ar citu personu;
- tikusi sniegta nepatiesa vai maldinoša informācija, izmantoti nepatiesi vai viltoti dokumenti, veikta cita veida krāpšana vai izmantoti citi nelikumīgi līdzekļi;
- laulība, partnerattiecības vai adopcija tikusi noslēgta tikai ar mērķi ļaut attiecīgajai personai ieceļot vai uzturēties uzņēmējvalstī. Veicot novērtējumu attiecībā uz šo punktu, valsts iestādes var jo īpaši ņemt vērā to, ka laulība, partnerattiecības vai adopcija tikusi noslēgta pēc tam, kad apgādniekam bijusi izsniegta uzturēšanās atļauja.

Ģimenes loceklim uzturēšanās atļauja tiek izsniegta uz apgādnieka uzturēšanās atļaujas termiņu. Gadījumā, ja tiek anulēta apgādnieka uzturēšanās atļauja, uzturēšanās atļauju anulē arī viņa ģimenes loceklim.³⁶

Ģimenes atkalapvienošanās pieteikuma iesniegšanas un izskatīšanas procedūras laikā var rasties dažādi izaicinājumi. Praksē mēdz būt gadījumi, kad personām ir grūtības saistībā ar dokumentu legalizāciju, kā arī ar piekļuvi diplomātiskajai un konsulārajai pārstāvniecībai, lai iesniegtu uzturēšanās atļaujas pieteikumu. Starptautiskās aizsardzības saņēmēju ģimenes locekļiem vēl viens būtisks šķērslis bieži ir pases trūkums.

Procedūrai noteiktie termiņi nav ilgi, jo uzturēšanās atļaujas pieteikums tiek izskatīts piecu līdz 30 dienu laikā, taču institūciju ierobežotā administratīvā kapacitāte rada izaicinājumu pieteikumu savlaicīgai izvērtēšanai. Pozitīvi ir tas, ka iestāžu institucionālās kompetences nedublējas.³⁷

35 Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigrācijas-likums>;
Administratīvā procesa likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 164, 14.11.2001. – [stājās spēkā: 01.02.2004.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/55567-administratīva-procesa-likums>

36 Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigrācijas-likums>

37 Avots: PMLP eksperts

5.

TIESĪBAS PĒC ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS

TREŠO VALSTU VALSTSPIEDERĪGO ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS EIROPAS SAVIENĪBĀ:
20 GADI PĒC ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS DIREKTĪVAS IEVIEŠANAS

5. TIESĪBAS PĒC ĢIMENES ATKALAPVIENOŠANĀS

Ģimenes locekļiem, kuri likumīgi uzturas Latvijā ir tiesības uz piekļuvi izglītībai, nodarbinātības un pašnodarbinātības pasākumiem, profesionālajai orientācijai un apmācībai. Taču nav nekādu speciālu pasākumu, kas būtu mērķēti tieši uz ģimenes locekļiem. Jebkuram trešās valsts valstspiederīgajam ir tiesības pieteikties studijām, valodu apmācībai utt. Visu trešo valstu valstspiederīgo, kuriem piešķirtas tiesības uz nodarbinātību Latvijā, ģimenes locekļiem ir tiesības uz neierobežotu piekļuvi darba tirgum. Tas attiecas arī uz uzņēmuma ietvaros pārceltu darbinieku un ES zilās kartes turētāju ģimenes locekļiem, līdz ar to viņi var meklēt darbu, strādāt, būt pašnodarbināti, veikt komercdarbību utt. Izņēmums attiecībā uz tiesībām uz nodarbinātību un pašnodarbinātību ir studenta, pētnieka, bezvalstnieka un Latvijas pilsoņa vai nepilsoņa aizbildņa vai aizgādņa ģimenes locekļi. Profesionālās orientācijas un apmācības jomā ģimenes locekļiem ir piekļuve vispārējiem pasākumiem. Izmaiņas šajā ziņā nav plānotas.

Ģimenes locekļiem ir tiesības pēc noteikta laika iesniegt pieteikumu pastāvīgās uzturēšanās atļaujas vai ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai, ja tiek izpildīti visi nepieciešamie kritēriji, tāpat nav liegta iespēja naturalizēties. Personai, kura saņēmusi bēgļa statusu, tiek izsniegta pastāvīgā uzturēšanās atļauja ar derīguma termiņu uz pieciem gadiem. Šī atļauja ir jāreģistrē reizi piecos gados. Arī bēgļa statusu ieguvušās personas ģimenes loceklis saņem pastāvīgo uzturēšanās atļauju. Personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss, pirmo reizi tiek izsniegta termiņuzturēšanās atļauja uz vienu gadu, bet, saņemot termiņuzturēšanās atļauju atkārtoti, tās termiņš ir divi gadi no lēmuma pieņemšanas dienas. Arī alternatīvo statusu ieguvušās personas ģimenes loceklis saņem termiņuzturēšanās atļauju, tomēr tā tiek izsniegta uz tādu pašu termiņu, kāds tas ir apgādniekam.

Latvijas pilsoņa vai Latvijas nepilsoņa laulātais laulības šķiršanas gadījumā, ja tiesa nepilngadīgo bērnu – Latvijas pilsoni vai Latvijas nepilsoni – atstāj pie tā no vecākiem, kurš nav Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis, tad trešās valsts valstspiederīgajam ir tiesības pieprasīt pastāvīgās uzturēšanās atļauju. Līdzīgs regulējums pastāv arī gadījumos, ja laulātais, Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis, ir miris. Pārējos gadījumos tiek veikta lietas apstākļu individuāla izvērtēšana. Attiecībā uz starptautiskās aizsardzības saņēmējiem un viņu ģimenes locekļiem šādi gadījumi vēl nav bijuši.

Ja starptautiskās aizsardzības saņēmējs zaudē piešķirto bēgļa vai alternatīvo statusu vai tas tiek atņemts, uzturēšanās atļauju anulē arī starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes loceklim Imigrācijas likumā noteiktajā kārtībā, izņemot gadījumus, kad starptautiskās aizsardzības saņēmējs ir ieguvis Latvijas pilsonību. Ja tas nepieciešams, ģimenes loceklim nav liegta iespēja pieprasīt citu uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz citu uzturēšanās mērķi, ja tāds pastāv. To var darīt jebkurā laikā. Pēc piecu gadu uzturēšanās Latvijā personai ir tiesības pieprasīt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, kas nav saistīta ar apgādnieku.³⁸

Valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojums var saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju saņēmuši trešo valstu valstspiederīgie; Latvijā nodarbinātas vai pašnodarbinātas (kura faktiski ir veikusi sociālās apdrošināšanas iemaksas) personas nepilngadīgie bērni, kā arī personas, kam Latvijā ir piešķirta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, nepilngadīgie bērni; Latvijā nodarbinātas vai pašnodarbinātas (kura faktiski ir veikusi sociālās apdrošināšanas iemaksas) personas, laulātie, kuriem ir termiņuzturēšanās atļauja un kuri audzina vienu bērnu vecumā līdz septiņiem gadiem vai vismaz trīs bērnus vecumā līdz 15 gadiem; bēglis vai persona, kurai piešķirts alternatīvais statuss; patvēruma meklētājs.³⁹

38 Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigrācijas-likums>

39 Veselības aprūpes finansēšanas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 259, 31.12.2017. – [stājās spēkā: 01.01.2018.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/296188-veselibas-aprupes-finansesanas-likums>; Pakalpojumu saņēmēju reģistrs. Pieejams: <https://www.vmnvd.gov.lv/lv/pakalpojumu-sanemeju-registrs>

Tiesības uz valsts sociālajiem pabalstiem nav personām, kuras Latvijā saņēmušas termiņuzturēšanās atļauju, izņemot personas, kurām Latvijā piešķirts alternatīvais statuss, un šo personu ģimenes locekļus, ja personu pastāvīgā dzīvesvieta termiņuzturēšanās atļaujas derīguma laikā ir Latvijas teritorijā; personas, kuras ir ES zilās kartes turētājas, un to ģimenes locekļus, ja personu pastāvīgā dzīvesvieta termiņuzturēšanās atļaujas derīguma laikā ir Latvijas teritorijā.⁴⁰

Attiecībā uz izaicinājumiem minēto tiesību izmantošanā, personām varētu rasties grūtības valodas barjeras dēļ. Kā labas prakses piemēru ģimenes locekļu integrācijai darba tirgū var izcelt, ka piekļuve darba tirgum bez ierobežojuma ir nodrošināta visu trešo valstu valstspiederīgo, kuriem ir tiesības uz nodarbinātību, ģimenes locekļiem.⁴¹

Sabiedrības integrācijas fonda ietvaros ir izveidota Vienas pieturas aģentūra, lai sniegtu savlaicīgu atbalstu trešo valstu valstspiederīgajiem, kas saņēmuši tiesības uzturēties Latvijas teritorijā, un personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība (bēgļi, personas, kurām piešķirts alternatīvais statuss, un patvēruma meklētāji) un kuras likumīgi uzturas Latvijas teritorijā. Atbalstu paredzēts sniegt sākotnējās integrācijas posmā, lai sekmētu trešo valstu valstspiederīgo iekļaušanos un saliedētas sabiedrības attīstību, izveidojot sistēmisku un vienotu valstisku pieeju, nodrošinot nepieciešamo informācijas un konsultāciju atbalstu vienuviet – Vienas pieturas aģentūrā – un vienlaikus uzlabojot sadarbību ar dažādu sektoru pārstāvjiem. Papildus informācijas sniegšanai sniegtie pakalpojumi ietver mutisku un rakstisku tulkošanu, juridisko palīdzību un psihologa un psihoterapeita konsultācijas. Filiāles atrodas dažādos reģionos: Rīgā, Liepājā, Jelgavā, Daugavpilī un Valmierā. Lai apmierinātu savu klientu vajadzības, viņi cieši sadarbojas ar pārstāvjiem no valsts un pašvaldību iestādēm, nevalstiskajām organizācijām, universitātēm un uzņēmējiem.⁴²

40 Valsts sociālo pabalstu likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 168, 19.11.2002. – [stājās spēkā: 01.01.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68483>

41 Avots: PMLP eksperts

42 Sabiedrības integrācijas fonds. Pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv>

SECINĀJUMI

Kopš 2017. gada Latvijā ir ieviestas dažas būtiskas izmaiņas ģimeņu atkalapvienošanās jomā. Būtisks likuma grozījums, kurš stājās spēkā 2017. gada 2. martā ir ļāvis plašākam ārvalstu darbinieku ģimenes locekļu lokam pēc uzturēšanās atļaujas saņemšanas bez ierobežojumiem piekļūt nodarbinātībai, tādējādi veicinot viņu integrāciju darba tirgū. Turklāt no 2025. gada 1. janvāra persona, kurai piešķirts bēgļa vai alternatīvais statuss, un viņa ģimenes locekļi ģimenes atkalapvienošanās gadījumā ir atbrīvoti no valsts nodevas, piesakoties pirmreizējai termiņuzturēšanās vai pastāvīgās uzturēšanās atļaujai.

Raugoties nākotnē, ir izstrādāts jauns Imigrācijas likuma projekts, kas tiek izskatīts Saeimā pirmajā lasījumā. Lai gan likumprojekts neparedz būtiskas izmaiņas regulējumā saistībā ar ģimenes atkalapvienošanu, tajā ir ietvertas atsevišķas normas, kas samazina administratīvo slogu termiņuzturēšanās atļauju pieprasītājiem – vairākām personu grupām termiņuzturēšanās atļauja tiks izsniegta uz ilgāku laiku – diviem gadiem – līdzšinējā viena gada vietā, tādējādi arī samazinot valsts pārvaldes iestādēs veicamo administratīvo procedūru skaitu.

Par ģimenes atkalapvienošanās pieteikuma galvotāju var būt jebkura Latvijā dzīvojoša persona ar derīgu uzturēšanās atļauju – darba ņēmējs, pašnodarbināta persona, komercdarbības veicējs, bēglis, alternatīvo statusu ieguvusi persona, students, investors u.c. Svarīgi atzīmēt, ka Latvijā ģimenes locekļu, kuri var pieteikties uz ģimenes atkalapvienošanu, definīcija ietver tikai nukleāro ģimeni jeb tuvākos ģimenes locekļus, un starptautiskās aizsardzības saņēmēju ģimenes attiecībām ir jābūt nodibinātām pirms ieceļošanas valstī. Eiropas tiesu judikatūrai līdz šim nav bijusi tieša ietekme uz ģimeņu atkalapvienošanās politikas veidošanu vai lēmumiem konkrētās lietās, kā arī Latvijai nav īpašas palīdzības programmas ģimenes atkalapvienošanās atbalstam.

Ģimenes atkalapvienošanās tiesību izmantošanai ir izvirzītas vairākas prasības, piemēram, jāiesniedz dokuments, kas apliecina paredzēto dzīvesvietu, apliecinājums par derīgu veselības apdrošināšanas polisi un pietiekamus finanšu līdzekļus apliecinošs dokuments, taču starptautiskās aizsardzības saņēmēju ģimenes locekļiem šīs prasības nav jāizpilda. Turklāt ģimenes locekļiem, kuri piesakās ģimenes atkalapvienošanai, nav jāpiedalās nekāda veida integrācijas pasākumos. Latvijā netiek piemērots gaidīšanas periods pirms ļauts pieteikties ģimenes atkalapvienošanai, vienīgais izņēmums ir personas ar alternatīvo statusu, uz kurām attiecas divu gaidu gaidīšanas periods.

Visbiežāk ģimenes locekļi ir tie, kas pieprasa uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz ģimenes atkalapvienošanu. Starptautiskās aizsardzības saņēmējam vispirms jāpiesakās par apgādnieku un jāsaņem PMLP piekrišana. Ģimenes locekļiem dokumenti ir jāiesniedz Latvijas Republikas diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā ārvalstīs vai likumīgās uzturēšanās laikā Latvijā – PMLP.

Lai pieteiktos ģimenes atkalapvienošanai ir nepieciešams derīgs ceļošanas dokuments un apliecināta laulības apliecības kopija un dzimšanas apliecības kopija. Vairumā gadījumu netiek piemērotas alternatīvas metodes, lai pierādītu ģimenes attiecības. Problēmas mēdz sagādāt nepieciešamo dokumentu legalizēšanas procedūra un ceļošana uz diplomātiskajām un konsulārajām pārstāvniecībām to iesniegšanai. Attiecībā uz starptautiskās aizsardzības saņēmējiem tiek izmantota mazāk strikta pieeja. Apgādniekiem ir jāiesniedz ģimenes atkalapvienošanās pieteikums PMLP saskaņošanai un, ja nav dokumentāru pierādījumu par ģimenes attiecībām, PMLP izvērtē visu patvēruma pieteikuma procedūras izskatīšanā iegūto informāciju, pārliedzinoties, ka nav sniegta pretrunīga informācija, un nepieciešamības gadījumā pieprasa papildu paskaidrojumus. Daudzos gadījumos ģimenes locekļiem problēmas sagādā pases trūkums.

Ģimenes locekļa uzturēšanās atļauja tiek izsniegta uz apgādnieka uzturēšanās atļaujas laiku. Iesniegumu var noraidīt vai uzturēšanās atļauju var atsaukt, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības, sabiedrības drošības vai sabiedrības veselības apdraudējumu, ja vairs netiek ievērotas tādas prasības kā pietiekami finanšu līdzekļi un spēkā esoša veselības apdrošināšana, ja ir mainījušās ģimenes attiecības vai ir sniegta nepatiesa vai maldinoša informācija.

Ģimenes locekļiem ir tiesības uz piekļuvi izglītībai, nodarbinātībai un pašnodarbinātībai, kā arī profesionālajai orientācijai un apmācībai. Ģimenes locekļiem nav īpašu atbalsta pasākumu, taču viņi var piekļūt vispārējām aktivitātēm. Ģimenes locekļiem nav arī liegts jebkurā laikā pieprasīt citu uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz citu uzturēšanās mērķi, ja tāds ir. Valsts apmaksātos veselības aprūpes pakalpojumus var saņemt trešo valstu valstspiederīgie, kuriem ir piešķirta pastāvīgās uzturēšanās atļauja. Personām, kuras saņēmušas termiņuzturēšanās atļauju Latvijā, ar atsevišķiem izņēmumiem nav tiesību uz valsts sociālajiem pabalstiem.

Attiecībā uz piekļuvi tiesībām un pakalpojumiem galvenais izaicinājums ir valodas barjeras radītās grūtības, savukārt labas prakses piemērs ir nodrošināta piekļuve darba tirgum bez ierobežojumiem visu nodarbināto trešo valstu valstspiederīgo ģimenes locekļiem. Pozitīvi vērtējama arī Vienas pieturas aģentūras izveide, kas sniedz daudzveidīgu informatīvo palīdzību un citus pakalpojumus visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri saņēmuši tiesības uzturēties Latvijas teritorijā.

AVOTU SARAKSTS

Administratīvā procesa likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 164, 14.11.2001. – [stājās spēkā: 01.02.2004.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/55567-administrativa-procesa-likums>

Dokumentu legalizācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 56, 04.04.2007. – [stājās spēkā: 18.04.2007.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/155411-dokumentu-legalizacijas-likums>

EMT izpētes darbs "Trešo valstu valstspiederīgo ģimenes atkalapvienošanās ES un Norvēģijā".

EMT 2024. gada pārskats "Ģimenes atkalapvienošanās starptautiskās aizsardzības saņēmējiem" – Pieejams: <https://www.emn.lv/emt-parskats-gimenu-apvienosana-starptautiskas-aizsardzibas-sanemejiem/>

Imigrācijas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 169, 20.11.2002. – [stājās spēkā: 01.05.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68522-imigracijas-likums>

Likumprojekts "Imigrācijas likums". – Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/1dc0b31b-c297-4fa9-9c52-61c9519b370a

Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 36, 16.02.2017. – [stājās spēkā: 02.03.2017.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/288742-grozijumi-imigracijas-likuma>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 225 "Noteikumi par ārzemniekam nepieciešamo finanšu līdzekļu apmēru un finanšu līdzekļu esības konstatēšanu", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 97, 18.05.2017. – [stājās spēkā: 19.05.2017.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/290808-noteikumi-par-arzemniekam-nepieciešamo-finansu-lidzeklu-apmeru-un-finansu-lidzeklu-esibas-konstatesanu>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 554 "Noteikumi par valstīm, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildu pārbaudi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 100, 28.06.2010. – [stājās spēkā: 29.06.2010.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/212364-noteikumi-par-valstim-kuru-pilsoniem-izsniedzot-vizu-vai-uzturesanas-atlauju-veic-papildu-parbaudi>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 558 "Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 177, 06.09.2018. – [stājās spēkā: 07.09.2018.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/301436-dokumentu-izstradasanas-un-noformesanas-kartiba>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 564 "Uzturēšanās atļauju noteikumi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 101, 29.06.2010. – [stājās spēkā: 01.07.2010.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/212441-uzturesanas-atlauju-noteikumi>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 591 "Ārzemnieku veselības apdrošināšanas noteikumi", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 117, 31.07.2008. – [stājās spēkā: 01.08.2008.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/179063-arzemnieku-veselibas-apdrosinasanas-noteikumi>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 232, 26.11.2015. – [stājās spēkā: 01.01.2016.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278067-noteikumi-par-minimalas-menesa-darba-algas-apmeru-normala-darba-laika-ietvaros-un-minimalas-stundas-tarifa-likmes-aprekinasanu>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 707 "Ārlietu ministrijas konsulārās atlīdzības cenrādis un kārtība, kādā tiek iekasēta konsulārā atlīdzība un valsts nodevas", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 231, 23.11.2018. – [stājās spēkā: 24.11.2018.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/303212-arlietu-ministrijas-konsularas-atlidzibas-cenradis-un-kartiba-kada-tiek-iekaseta-konsulara-atlidziba-un-valsts-nodevas>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 725 "Noteikumi par Latvijas Republikas diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību teritoriālo kompetenci vīzu pieprasīšanai", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 127, 12.08.2010. – [stājās spēkā: 13.08.2018.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/214846-noteikumi-par-latvijas-republikas-diplomatisko-un-konsularo-parstavniecibu-teritorialo-kompetenci-vizu-pieprasisanai>

Ministru kabineta noteikumi Nr. 731 "Noteikumi par valsts nodevu par migrācijas pakalpojumiem", *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 231, 27.11.2024. – [stājās spēkā: 01.01.2025.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/356656-noteikumi-par-valsts-nodevu-par-migracijas-pakalpojumiem>

Naturalizācija. Pieejams: <https://www.pmlp.gov.lv/lv/naturalizacija-0>

Padomes 2003. gada 22. septembra Direktīvā 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas, Oficiālais Vēstnesis L 251, 03/10/2003. – Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2003/86/oj>

Pakalpojumu saņēmēju reģistrs. Pieejams: <https://www.vmnvd.gov.lv/lv/pakalpojumu-sanemeju-registrs>

Par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 107, 07.07.2006. – [stājās spēkā: 21.07.2006.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/139372-par-eiropas-savienibas-pastaviga-iedzivotaja-statusu-latvijas-republika>

Patvēruma likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 2, 05.01.2016. – [stājās spēkā: 19.01.2016.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278986-patveruma-likums>

Pirmreizēja uzturēšanās atļauja. Pieejams: https://visspirmigraciju.pmlp.gov.lv/?page_id=36#toggle-id-1

Sabiedrības integrācijas fonds. Pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv>

UNHCR: papildu iespējas uzņemšanai trešās valstīs. – Pieejams: <https://www.unhcr.org/what-we-do/build-better-futures/long-term-solutions/complementary-pathways>

Valsts sociālo pabalstu likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 168, 19.11.2002. – [stājās spēkā: 01.01.2003.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68483>

Veselības aprūpes finansēšanas likums, *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 259, 31.12.2017. – [stājās spēkā: 01.01.2018.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/296188-veselibas-aprupes-finansesanas-likums>